

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**

**JAHON SIVILIZATSIYALARI TARIXI
O‘QUV DASTURI**

Bilim sohasi:	200 000 – San’at va gumanitar fanlar
Ta’lim sohasi:	220 000 – Gumanitar fanlar (tillardan tashqari)
Ta’lim yo‘nalishi:	60220300 – Tarix

Chirchiq – 2024

Fan/modul kodi JS1706		O'quv yili 2027-2028	Semestr 7	ECTS - Kreditlar 5	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi		Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Jahon sivilizatsiyalari tarixi		60	90	150
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – kursni o'rganish natijasida talabalar asosiy tushunchalarni anglab olishi, hodisalar izchilligini aniqlashi, turli sivilizatsiyalar taraqqiyotining umumiy va o'ziga xos xususiyatlarini ajrata olishi kerak. Fanning vazifasi - talabalarda xalqimizning madaniy, ma'naviy merosiga, ilg'or an'analari, milliy qadriyatlari, axloqiy fazilatlariga hurmat, vatanparvarlik tuyg'ularini, ajdodlarimizning jahon madaniyatiga qo'shgan hissalaridan faxrlanish va ularning munosib davomchilari bo'lishni tushuntirish. II. Nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. "Sivilizatsiya" tushunchasi. Uning ta'rifi va o'ziga xos sifatleri Qadimgi dunyodagi madaniy taraqqiyot haqida tushuncha "Sivilizatsiya" atamasining XVIII-XIX asrda Yevropa ilmiga kirib borishi. L.Morgan sistemasida sivilizatsiya. Hozirgi zamon fanida "sivilizatsiya" tushunchasi. M.Veber, O. Shpengler, A.Toynbi, F.Brodel, K. Yaspers, P.Sorokin, S.Xantington nazariyalari. Sivilizatsiyaning bosqichli nazariyalari. Inson jamiyati taraqqiyoti muammosiga sintetik yondashuv yo'llarini izlash. Sivilizatsiya va madaniyat. Sivilizatsiyalar o'rtasidagi yagona madaniyat, o'ziga xoslik, xilma-xillikning o'zaro bog'liqligi. Dastlabki sivilizatsiyalarning ijtimoiy-iqtisodiy belgilari: yozuv, shaharlar, hashamatli arxitektura. Uzoq o'tmishdagi insoniyatning soni va joylashishi. 2-mavzu. Ikki daryo oralig'ining (Mesopotomiya) qadimgi sivilizatsiyasi Qadimgi Mesopotomiyaning aholisi. Birinchi dehqonchilik xududlarining o'zlashtirilishi. Shumer muammosi. Semit qabilalari. Miloddan avvalgi IV-III ming yilliklarda Shumer. Akkad va Ur hukmronligi davrida Mesopotomiya. Miloddan avvalgi 11-ming yillikda Bobil. Miloddan avvalgi III-II ming yilliklarda Ossuriya. Miloddan avvalgi XII-VII asrlarda Bobil va Ossuriya davlati. Ossuriyaning yemirilishi va yangi Bobil davlati. Iqtisod va sotsial institutlar. Qadimgi Mesopotomiya madaniyati. Mixxat. Qadimgi Mesopotomiya adabiyoti. Maktablar. Kutubxonalar. Matematika. Astronomiya. Mesopotomiya sivilizatsiyasining siyosiy nazariyasi va amaliyoti, Harbiy ish, huquq sohasidagi merosi. Din va afsonalar. Ikki daryo oralig'i san'ati. Ossuriya san'ati. Yangi Bobil san'ati.				

3-mavzu: Qadimgi Misr sivilizatsiyasi

Qadimgi Yuqori va Quyi Misr. Yuqori va Quyi Misrning birlashishi. Ilk podsholik davri. Qadimgi podsholik davri. O'rta podsholik davri. Yangi podsholik davri. Sais sulolasi davrida Misr. Qadimgi Misr jamiyatning siyosiy tizimi Iqtisod va sotsial institutlar. Qadimgi Misr madaniyati. Misr girogliflari. Ilmiy bilimlar. Qadimgi Misr san'atining o'ziga xos xususiyatlari. Qadimgi Misrning dini va afsonalari. Monoteizmning birinchi tarixiy shakli: Exnotonning diniy islohotlari.

4-mavzu: Qadimgi Kichik Osiyo va Sharqiy O'rta yer dengiz bo'yi sivilizatsiyalari

Anatoliyaning qadimgi madaniyat markazlari. Miloddan avvalgi II-ming yillikda Qadimgi Anatoliya ilk davlatining vujudga kelishi. Xett davlatining vujudga kelishi. O'rta Xett davri. Yangi Xett davri. Xett podsholigining davlat tuzumi sistemasi. Xett jamiyatining iqtisodiy va sotsial tuzilishi. Xettlarning harbiy san'ati. Xettlar diplomatiyasi. Xettlar san'ati va madaniyati.

Frigiya va Lidiya shoshliklari. Qadimgi Falastin. Suriya va Livanda shahar manzilgohlarining shakllanishi. Bibl, Alalax, Ebla. Yamxad davlati va giksos birlashmasi. Finikiyaning savdo shaharlari. Damashq podsholigi. Isroil - Yaxudiy podsholigi. Sharqiy o'rta yer dengiz bo'yi madaniyati. Yaxudo dini insoniyat tarixidagi birinchi yakka xudolikka asoslangan din. Bibliya va uning jahon madaniyatini rivojlanishidagi o'rni. Karfagen: finikiya mustamlakasidan - buyuk davlatgacha. Karfagen madaniyati.

5-mavzu: Qadimgi Kavkazorti o'lkalarning sivilizatsiyalari

Miloddan avvalgi VI-V ming yilliklarda Kavkazorti o'lkalari. Urartu davlatining vujudga kelishi. Van podsholigining gullab-yashnashi. Urartu iqtisodi Urartu jamiyati va madaniyati. Urartu san'ati. Urartuning zaiflashuvi. Qadimgi Arman shohligi. Qadimgi Arman shohligining madaniyati. Kolxida davlati. Qadimgi Kolxida madaniyati. Iberiya davlati. Kavkaz. Albaniya. Kavkaz orti. Madaniyati.

6-mavzu: Qadimgi va ilk o'rta asrda Eron sivilizatsiyasi

Miloddan avvalgi Sh ming yillikda Eron. Voha sivilizatsiyasi. Qadimgi Elam. Uning iqtisodiy va ijtimoiy tashkil etilishi. Elam madaniyati. Elam yozuvi. Chiziqli bo'g'inli yozuv. Elam dini. San'at. Eronga midiya va fors qabilalarining kelishi. Midiya. Midiyaning madaniyati va san'ati. Ahamoniylar davrida Eron. Iqtisodiy va ijtimoiy institutlar. Siyosiy tizim. Ahamoniylar davrida Eronning madaniyati. Qadimgi Eronning dini: mazdak ta'limoti, zardushtiylig, zo'rvon. Qadimgi fors mixxati. Zardushtiylar taqvim. Ahmoniylar davrida Eronning san'ati. Parfiya davrida Eron. Jahon davlatida Parfiya. Parfiya davri madaniyati; yunon va Eron madaniyatining o'zaro ta'siri. Eron sosoniylar davrida. Iqtisodiy va ijtimoiy tuzilishi. Sosoniylar davrining madaniyati. Zardushtiylig - davlat dini. Moniy ta'limoti mazdakiylar mafkurasi.

Adabiyot va san'at.

7-mavzu. Xitoy sivilizatsiyasi

Miloddan avvalgi III-II ming yilliklarda Xitoy. Shan va Chjou davri. Miloddan avvalgi VIII-III ming yilliklarda Xitoy. Chunsyu (bahor va kuz) davri. Chjango (kurashuvchi shohliklar) davri. Iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanish. Davlat tuzilish tizimi. Yuz maktabining raqobati davri. Din. Afsonalar. Fan. Yozuv. Xitoy falsafasining oltin asri.

Konfutsiy ta'limoti, dao ta'limoti, moi ta'limoti, legizm. Sin markazlashgan davlatini vujudga kelishi. Miloddan avvalgi III asrda va I asrda To'ng'ich Xan saltanati. I-III asrlarda Kichik Xan saltanati. Madaniyat va fan. Budda. Qadimgi Xitoy san'ati. SH asrda Xitoy jamiyati. Suy va Tan saltanatlari. Sun davlati. Yuan sulolasi. Min sulolasi davri. Ajnabiy Sin sulolasi. Xitoy tarixining davrlari (sikli). Xitoy sivilizatsiyasining o'ziga xos belgilari. Xitoy sivilizatsiyasida Konfutsiy ta'limotining o'rni.

8-mavzu: Hindiston sivilizatsiyasi

Miloddan avvalgi III-II ming yilliklarda Hindiston sivilizatsiyasi. Sotsial va siyosiy tuzum. "Veda davri". Shimoliy Hindistonda davlatlarning vujudga kelishi. "Budda davri" Maur davrida Hindiston. Kushon va Gupt saltanatlari. Sotsial - iqtisodiy munosabatlar va siyosiy tuzum. Qadimgi Hindistonning madaniy rivojlanishining asosiy belgilari. "Vedalar". Induizm. Bxagavat - Gita. Buddizm. Falsafa. Fan. Adabiyot. San'at. Xarshi davlati. Induizm g'alabasi. Rajput knyazliklari. Janubiy Hindiston va Dekan davlatlari (VIII-XII asrlar). XIII-XVI asrlarda Hindistonning musulmon davlatlari. Boburiylar saltanati Hindiston o'rta asr madaniyati. Hindiston madaniyatining an'anaviyligi.

9-mavzu: Yapon sivilizatsiyasi

"YAyoy" davri. Yematay va Yamato davlatlari. "qo'rg'onlar davri" (IV-VII asrlar). Ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish. Siyosiy tuzum. Ajdodlarga sig'inish va sintoizm. Yaponiyada Budda ta'limoti. X-XVI asrlarda Yaponiya. Samuraylik. Iqtisodiy va siyosiy rivojlanishning asosiy belgilari. Yapon sivilizatsiyasining ajralgan (yakka)lik xususiyati. Yaponiya tarixida Sharq va G'arb Yaponiya madaniyati. Fan. Adabiyot. San'at. Meydzi davri va zamonaviylashtirish muammosi.

10-mavzu. Islom sivilizatsiyasi

Islom sivilizatsiyasi asoslari. Muhammad (s.a.v.) va islomning vujudga kelishi. Butun dunyo saltanatiga yo'l. Birinchi to'rtta xalifalar. Tashqi ekspansiya va ichki tuzum. Ummanaviylar sulolasi. Abbosiylar sulolasi. Antik dunyo merosi va Eronning ulug'lanishi. Xalifatning kuchi va zaif tomoni. Islom jamiyati va ijtimoiy diniy harakatlar. Islom ufqlari: teologiya, falsafa, adabiyot. Diniy va falsafiy evolyutsiya. Muritlar ta'limoti Shariyat. Shiya mashabi. Maxdiy ta'limoti. Karmatlar va ismoiliylar. Erkinlik muammosi. Mutazilitlar. Ashoriylar. Sufiylar ta'limotlari. Xalifatning qulashi. Fatimiylar.

Buidlar Gʻaznaviylar, Saljuqiylar. Islom dunyosining boʻlaklari. Almoraviylar Gʻarbda. Berberlar millatchiligi. Almoxodlar. Yangi davr. Uchta katta Osiyo davlatining vujudga kelishi. Soʻngi diniy yangi qonunlar. Bobo va bexa taʼlimotlari. Modernizm. Arab musulmon sanʼatining asosiy belgilari. Hozirgi zamonda islom dunyosining ahamiyati. (roli).

11-mavzu: Markaziy Osiyo sivilizatsiyasi muammosi

Markaziy Osiyoning dastlabki dehqonchiligi. Miloddan avvalgi VI-IV ming yilliklar (Joytun, Oltin-tepa) Miloddan avvalgi II-ming yillikda Markaziy Osiyo. Miloddan avvalgi II-I ming yilliklar oraligʻi. Davlat vujudga kelishining shakllanishi. Baqtriya. Miloddan avvalgi I-ming yillikda. Markaziy Osiyo. Yunon - Baqtriya. Kushon davri. (I-IV asrlar). Eftalitlar, Turkalar. Buyuk ipak yoʻli. Qadimgi Markaziy Osiyoning madaniyati va sanʼati. Urf-odatlarini tiklash va barqarorlikka yoʻnaltirish. Mazdakka sigʻinish va zardushtiylilik. Musulmon davri. IX-XII asrlarda madaniyat, fan, sanʼat. Markaziy Osiyoning uygʻonish davri. XIV-XVI asrlarda madaniyat, fan va sanʼat. Temur va Temuriylar davri. XVI-XVIII asrlarda Markaziy Osiyo. Madaniyat va sanʼat.

12-mavzu: Qadimgi Yunoniston sivilizatsiyasi

Krit-miken madaniyati. Axey madaniyati. Doriylar. Buyuk yunon mustamlakachiligi. Klassik Yunoniston. Yunon jamiyati - polis (sugʻurta qilganlik toʻgʻri xujjat).

Polislardagi jamiyat. Polisning iqtisodiy hayoti. Yunon sivilizatsiyasi rivojining ikki markazi. Polisning rivojlanish yoʻli. Afrika. Sparta. Birinchilik uchun kurash. Polisning krizisga uchrashi. Qadimgi Yunon polisining madaniyati. Din va afsonalar. Qadimgi Yunon falsafasi. Qadimgi Yunon adabiyoti va sanʼatida inson. Ilohiy mukammallik qidirib. Sivilizatsiyaning soʻnggi davri: ellinizm. Ellinizm manbalari. Siyosiy hayot va qadriyatlar saltanati. Ellinizm madaniyati.

13-mavzu: Qadimgi Rim sivilizatsiyasi

Rimliklar va ularning qoʻshnilari. Respublika sari yoʻl. Qadimgi davrda Rim jamiyati. Patritsiy va plebeylar. Rim fuqarolik jamiyati. Rim saltanatining tashkil topishi. Sotsial va iqtisodiy joʻshqinlik. Butun dunyoga hukmronlik yoʻli. Jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy tinchligi. Undan chiqish yoʻllarini izlash. Rim jamiyatining diniy tangligi. Saltanat: sivilizatsiyasining gullab yashnashi va zaiflashuvi. Saltanat boshqarish manbalari. Saltanatning “Oltin asri”. Avgustdan keyingi saltanat. Saltanat davri madaniyati va sanʼati. Rim huquqi. Rim sivilizatsiyasi qulashining sabablari.

14-mavzu. Vizantiya, Rossiya sivilizatsiyalari

Vizantiya - Rim saltanatining vorisi. “Yangi Rim”. Vizantiya va uning atrofidagi muhit. Vizantiya va varvarlar. Vizantiya davlati va feodalizm. Saltanat gʻoyasi. Saltanat boshqaruvi va jamiyat. Vizantiyaning maʼnaviy hayoti. Budparastlik va xristianlik. Xristianlik va ulugʻ mashablari. Sharqiy

xristianlik: Xudo tomon yo‘l va qadriyatlar sistemasi. Vizantiyaning so‘nishi. G‘arb va Sharq orasida. Vizantiyaning qulashi. Rus sivilizatsiyasi makoni. Mustabid hukmronligining asoslari. Hukmronlik va xristian insonparvarligi. Davlatchilik va Rossiyaning ijtmoy-iqtisodiy rivojlanishi. Davlat va jamiyat. Rossiya madaniyati. Vizantiya merosi. Rus ziyolilari va hukumat. G‘arbparastlik va slavyanparastlik. Zamonaviylashtirish muammolari. Inqilob yoki islohotlar.

15-mavzu: G‘arb sivilizatsiyasi

Antik meros va xristianlik-Yevropa sivilizatsiyasining fundamental asoslari. Sivilizatsiyaga qarshi “Varvarlik”. Rim va varvarlik dunyosini qorishma jarayoni. O‘rta asrlar Yevropasini birligi va xilma-xilligi. Yerdagi shahar va xudo shahri: davlat va cherkov. Teokratiya timsoli. Cherkov va jamoa hukumati. O‘rta asrlarda G‘arbiy Yevropa jamiyati. Jamiyat va hukumatning o‘zaro munosabatlari. O‘rta asrning ma‘naviy madaniyati. Bilim va e‘tiqod. Cherkov va sharq ommasi. Bid‘atlik (Yeretiklik) harakatlari. Yevropa yangi davr ostonasida. O‘rta asrning tugashi.

Yevropa va dunyo: okean sivilizatsiyasining tug‘ilishi. Buyuk geografik kashfiyotlar. Kapitalizm manbalari. Kapitalizm shaharda va qishloqda. Absolyutizm. Uyg‘onish davri va reformatsiya: shaxsning yangi tipi. Uyg‘onish davri: shaxsiyatparastlik g‘alabasi. Reformatsiya: shaxsiyatparastlik chegarasi. Yangi davr. Kapitalizm va modernizatsiya (zamonaviylashuv). Yevropa inqiloblari. Kapitalizmni tasdiqlovchi yo‘llar. Gollandiya, Angliya, Olmoniya, Italiya, AQSH. Shaxsning yangi tipi (nusxasi). Protestant mehnat etikasi. Maorif. Ratsionalizm. Yevropa davlatlarining mustamlakachilik sistemasi. Sanoat inqilobi. Fan va texnikaning yuksalishi. AQSH: dunyo miqyosida rahnamolikka yo‘l. Amerika demokratiyasi. Sanoatlantirish davrida g‘arb madaniyati. Texnotron jamiyat. Informatsion jamiyat. Ommaviy madaniyat.

III. Seminar mashg‘ulotlar bo‘yicha ko‘rsatma va tavsiyalar

Seminar mashg‘ulotlarida talabalar Tarix fanida innovasiyalar: texnologiyalar, modellar va metodlar fanidan ma‘ruza darslarida olgan nazariy bilimlarini mustahkamlash bilan birga, seminarlar mavzulari bo‘yicha tayyorgarlik ko‘rish jarayonida qo‘shimcha adabiyotlar va tarixiy manbalar bilan tanishish orqali qo‘shimcha bilim va xulosalar chiqarish ko‘nikmalarini shakllantirishdan iborat. Natijada, ularning bilim doiralari ilmiy jihatdan asoslangan holda kengayadi.

Seminar mashg‘ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. “Sivilizatsiya” tushunchasi. Uning ta‘rifi va o‘ziga xos sifatleri.
2. Ikki daryo oralig‘ining (Mesopotomiya) qadimgi sivilizatsiyasi
3. Qadimgi Misr sivilizatsiyasi
4. Qadimgi Kichik Osiyo va Sharqiy O‘rta yer dengiz bo‘yi sivilizatsiyalari
5. Qadimgi Kavkazorti o‘lkalarning sivilizatsiyalari

6. Qadimgi va ilk o'rta asrda Eron sivilizatsiyasi
7. Xitoy sivilizatsiyasi
8. Hindiston sivilizatsiyasi
9. Yapon sivilizatsiyasi
10. Islom sivilizatsiyasi
11. Markaziy Osiyo sivilizatsiyasi muammosi.
12. Qadimgi Yunoniston sivilizatsiyasi
13. Qadimgi Rim sivilizatsiyasi
14. Vizantiya va Rossiya sivilizatsiyalari
15. Garb sivilizatsiyasi

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'limni baholash – bu talabalarning jamoaviy tartibda va yakka tartibda berilgan amaliy loyihalarni bajarishlari orqali amalga oshiriladi. Bunda har bir talabaga bitta jamoaviy loyiha va ikkita yakka tartibda bajariladigan loyiha beriladi. Talaba berilgan loyihaning maqsad va vazifalarini, mohiyatini tushungan holda qo'yilgan masalani o'rganib, izlanishlar olib boradi. Olingan natijalarni tahlil qilib, xulosalari bilan taqdimotlar tayyorlab himoya qiladi. Ishchi fan dasturida loyihalarning soni, mavzusi, mazmuni bajarish usullari va topshirish muddatlari to'liq ochib beriladi.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. "Sivilizatsiya" atamasining genezisi va uning XVIII-XIX asrda Yevropa ilmiga kirib borishi.
2. XIX –XX boshida Yevropa sivilizatsiyasi va uning o'ziga xos xususiyatlari
3. A.Toynbining lokal sivilizatsiyalarga oid nazariyasi
4. Mezoamerika sivilizatsiyasining yo'q qilinishi
5. Antik davr madaniy merosi zamonaviy davrda
6. Antik davr sivilizatsiyasining vujudga kelishida polislarning o'rni va roli
7. Arabiston yarimorolidagi ilk sivilizatsiya markazlari.
8. Arnold Toynbining "Chaqiriq-javob" nazariyasi
9. Bosqichli va lokal sivilizatsiyalar nazariyasi
10. Buyuk geografik kashfiyotlarning boshlanishi siyosiy va texnik shart-sharoitlari
11. Vizantiyada sivilizatsiyasining o'ziga xos xususiyatlari
12. Voha sivilizatsiyasining o'ziga xos jihatlari
13. G'arb va Sharq: o'zaro aloqalar rivoji
14. G'arbiy Yevropa madaniyati ilk o'rta asrlarda
15. G'arbiy Rim imperiyasi va xristianlik (nasroniylik)
16. Globallashuv va sivilizatsiya

17. Daryobo‘yi sivilizatsiyalarining o‘ziga xos xususiyatlari
18. Yevropa Reformatsiyasi va uning o‘ziga xos xususiyatlari.
19. Yevropa sivilizatsiyasi Yangi davr arafasida
20. Yevropada ilmiy bilimlarning rivojlanishi
21. Janubiy Turkmanistondagi Joytun madaniyati.
22. Jahon urushlari orasida G‘arb madaniyati
23. Jahon sivilizatsiyalari tarixida Buddizm
24. Jahon sivilizatsiyalari tizimida informatsion jamiyatlar.
25. Zamonaviy yapon sivilizatsiyasi.
26. Ibtidoiy jamiyatdan sivilizatsiyaga o‘tish
27. Ilk va klassik (mumtoz) o‘rta asrlar davrida Yevropa
28. Informatsion va texnotron jamiyati
29. Informatsion va texnotron jamiyati
30. Islom madaniyatining o‘ziga xosligi.
31. Islom sivilizatsiyasining rivojlanish bosqichlari
32. Karl Yaspers va uning “O‘q davri” nazariyasi
33. Kichik Osiyo sivilizatsiyasi
34. Konfutsiylik va daosizm falsafiy va diniy tizim sifatida
35. Krit-Miken sivilizatsiyasining Yevropa sivilizatsiyasi tarixida tutgan o‘rni
36. Qadimgi Iberiya va Kolxida davlatlari
37. Qadimgi Kavkazorti sivilizatsiyasining o‘ziga xos xususiyatlari.
38. Qadimgi Kichik Osiyo markazlari. Cheyyunyu va Chatal – Xuyuk madaniyatlari.
39. Qadimgi Misr – ilk sivilizatsiya o‘chog‘i
40. Qadimgi Misrda ilmiy bilimlar rivoji.
41. Qadimgi Old Osiyo sivilizatsiyasi
42. Qadimgi Rim davlati: rivojlanish bosqichlari, siyosiy va ijtimoiy o‘zgarishlar
43. Qadimgi O‘rta yer dengizi sivilizatsiyasi
44. Qadimgi Xitoy sivilizatsiyasining o‘ziga xos xususiyatlari
45. Qadimgi Sharqda ilmiy bilimlar va din.
46. Qadimgi Yunon adabiyoti va san’atida inson.
47. Qadimgi Yunon falsafasi.
48. L.Morgan qarashlarida sivilizatsiya.
49. Le-Goff va uning “O‘rta asr Yevropa sivilizatsiyasi” asari
50. M.Veber va O. Shpenglarning sivilizatsiyaga oid nazariyalari.
51. Markaziy Osiyo sivilizatsiyasi muammosi.
52. Markaziy Osiyoda ilk shahar va davlatlarning vujudga kelishi.
53. Ma’rifatparvarlik davrida Yevropa
54. Mesopotamiya sivilizatsiyasining o‘ziga xos xususiyatlari.
55. Xarappa sivilizatsiyasida texnikaviy va ilmiy yutuqlar
56. N.D.Danilevskiyning (“Rossiya va Yevropa” (“Rossiya i Yevropa”)) asaridagi sivilizatsiyaga oid yondoshuvlar
57. Xristian cherkovining o‘rta asr Yevropa sivilizatsiyasida tutgan o‘rni

	va roli 58. Neolit inqilobi va uning tarixiy ahamiyati 59. O. Kont, G. Spenser va G. Bokl asarlarida sivilizatsiya nazariyalari. 60. Osvald Shpenglarning sivilizatsiyaga oid qarashlari (“Yevropaning so‘nishi” (“Закат Европы”) asari misolida) 61. P.Sorokin va uning “Madaniy supertizimlar” konsepsiyasi 62. Postmodernizm va sivilizatsiya nazariyasining yangi yo‘nalishlari 63. Rim - Yevropa sivilizatsiyasining asosi sifatida 64. Rim imperiyasining “Oltin asri”. 65. Rim sivilizatsiyasi va uning o‘ziga xos jihatlari 66. Rossiya sivilizatsiyasi va uning o‘ziga xosligi 67. Samuel Xanington (“Sivilizatsiyalar to‘qnashuvi”) va F.Fukuyama(“Tarixning yakuni”) qarashlarida sivilizatsiya. 68. Sanoat inqilobi: texnik kashfiyotlar, bosqichlari, natijalar. 69. Sanoatlantirish davrida g‘arb madaniyati. 70. Tarixga sivilizatsion yondashuv. 71. Uyg‘onish (Renessans) davri ijtimoiy-madaniy fenomen sifatida 72. O‘rta asrlar sivilizatsiyasida G‘arbiy Yevropa shaharlarining o‘rni 73. O‘rta asrlarda Yevropa fan va madaniyati 74. F. Brodelning sivilizatsiyaga oid nazariyasi 75. Finikiya sivilizatsiyasi. 76. Xitoyda fan va madaniyat rivojining o‘ziga xos xususiyatlari. 77. Xristianlik dini vujudga kelgan davrda Yevropa jamiyati 78. Hindistonning dastlabki madaniyat markazlari. 79. Hozirgi zamon ilm-fani rivojlanishining o‘ziga xos xususiyatlari 80. Zamonaviy tarix fanida “sivilizatsiya” tushunchasi. 81. Sivilizatsiya paydo bo‘lishining asosiy omillari. 82. Sivilizatsiyalar tizimida industrial jamiyat. 83. Sivilizatsiyalar tizimida Mesopotamiya 84. Sivilizatsiyalarning vujudga kelishi va rivojlanishidagi tabiiy omillar 85. Sivilizatsiyaning bosqichli nazariyalari. 86. Ellin madaniyatini jahon tarixi rivojiga qo‘shgan hissasi 87. Yaqin Sharqdagi dehqonchilik madaniyati manbai. Iyerixon madaniyati. 88. Yaponiya o‘rta asrlar sivilizatsiyasi. 89. Qadimgi “Qo‘rg‘onlar davri”da Yaponiya. 90. Yaponiyada sivilizatsiya paydo bo‘lishining shart-sharoitlari.
3.	VII. Ta’lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba: Jahon hamjamiyati xalqlari va davlatlarining qadimdan hozirgi kunga qadar rivojlanish bosqichidagi tarixiy jarayonlar umumiy qonuniyatlari to‘g‘risida tasavvurga ega bo‘lishi; Jahon sivilizatsiyalari tarixini davrlashtirish va har bir davrning belgilarini;

	turli mamlakatlar tarixiy rivojini o'rganishda zamonaviy ilmiy bilish uslublaridan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlarini; yetakchi mamlakatlarning rivojlanish modellari hamda milliy xususiyatlari, bu jarayonning hududiy va universal tendensiyalarini solishtirishni <i>bilishi va ulardan foydalana olishi</i> Talaba o'zlashtirayotgan fan bo'yicha egallagan bilimlarini tahlil qilish; sivilizatsiya sohasida jahon hamjamiyati tomonidan to'plangan tarixiy tajribani ilmiy va pedagogik amaliyotda samarali qo'llash <i>malakalariga ega bo'lishi kerak.</i>
4.	VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va hioya qilish uchun loyihalar
5.	VIII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar va tushunchalar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy va oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha og'zaki savol javob, yozma ish yoki test topshirishi zarur.
6.	Asosiy adabiyotlar: 1. Urakov D.J., Xaynazarov B.B., Madyarova S.N. Jahon sivilizatsiyalari tarixi. Darslik. – Toshkent; "NIF MSH". 2024, 316 b. 2.. R. Rajabov. "Jahon sivilizatsiyalari tarixi", Toshkent "Mashhur - press" 2016 3.Н. Низомиддинов. " Кадимиғи Хиндистон тарихи, диний эътиқоди ва маданияти" " Fan va texnalogiya" T- 2014 Qo'shimcha adabiyotlar: 1. Mirziyoyev. Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – Toshkent: O'zbekiston. – 2017. 78 b. 2. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz.- Toshkent: «O'zbekiston», 2017, 491 b. 3. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. 1-jild. – T.: «O'zbekiston», 2017. 4. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimiz roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. 2-jild. – T.: «O'zbekiston», 2018.

5. Mirziyoyev Sh.M. Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi. 3-jild. – T.: «O'zbekiston», 2019.
6. Mirziyoyev Sh.M. Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari. 4 – jild. - Toshkent: O'zbekiston, 2020. - 567 b.
7. Mirziyoyev Shavkat Miromonovich Yangi O'zbekistonda erkin va faravon yashaylik. 5-jild. Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, O'zbekiston 2023. - 408 b.
8. Мирзиёев Ш.М. Янги Ўзбекистон стратегияси. – Тошкент: "O'zbekiston" nashriyoti, 2021. 464 бет.
9. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda taraqqiyot strategiyasi asosida demokratik islohotlar yo'lini qat'iy davom ettiramiz. 6-jild. Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2023. – 536 b.
10. Мирзиёев Ш.М. Ҳозирги замон ва Янги Ўзбекистон. – Тошкент: "O'zbekiston" nashriyoti, 2024. – 560 б.
11. Ganiyev A.O. Islom sivilizatsiyasi tarixi. Darslik. – Toshkent: O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi, 2022. – 155 b.
12. Учинчи Ренессанс – Янги Ўзбекистон. – Тошкент: Zilol buloq, 2022.
13. Старостенков Н.В., Семин В.П., Ляпунова Н.В., Шарый В. История мировых цивилизаций. Учебник. – Москва: Кнорус, 2021. 310 стр.
14. Горявин А. Емельянова Т. История мировых цивилизаций. – Москва: Директ-Медиа, 2022. – 304 с.
15. Urakov D.J. Jahon sivilizatsiyalari tarixi. Uslubiy qo'llanma. Toshkent, 2018. 126 bet.
16. Jahon tarixi (Qadimgi Sharq, Qadimgi Yunoniston va Rim tarixi) / o'quv qo'llanma / T.: "Navroz", 2020. – 290 b.
17. Fernand Braudel. A history of civilizations. – USA. The Penguin Press. 2005.
18. Древние цивилизации. Под ред. Г. М. Бонгард-Левина – М., 2000. 522 с.
19. Яковец Ю.В. История цивилизаций. 2-е изд.–М., 1997. 350 с.
20. Ясперс К. "Смысл и назначение истории". М., 1991. 530 с.
21. Шпенглер О. Закат Европы. Очерки морфологии мировой истории. Т.1. – М., 1993. 642 с.
22. История мировых цивилизаций: учебник и практикум для вузов / К. А. Соловьев [и др.]; под редакцией К.А.Соловьева. — Москва: Издательство Юрайт, 2024. — 377 с. ISBN 978-5-534-00755-8. URL: <https://urait.ru/bcode/536785>
23. Харин, А.Н. История мировых цивилизаций : учебник и практикум для вузов / А.Н.Харин. — 2-е изд., испр. и доп. — Москва: Издательство Юрайт, 2024. — 392 с. URL: <https://urait.ru/bcode/541421>

Axborot manbalari

www.pedagog.uz (Respublika pedagogika talim muassasalari portali)

	www.cspi.uz (Chirchiq davlat pedagogika universiteti web-sayti) www.edu.uz (O'zbekiston Respublikasi ta'lim portali) www.unilibrary.uz (Yagona elektron kutubxona axborot tizimi) www.natlib.uz (A.Navoiy nomidagi O'z.MK) www.ziynet.uz - Ziynet axborot-ta'lim resurslari portali
7.	Chirchiq davlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2024 yil "29" avgust dagi qarori bilan tasdiqlangan
8.	Fan/modul uchun ma'sul: O.A. Maxmudov – CHDPU, tarix kafedrası dotsenti, tarix fanlari nomzodi Z.N. Xaydarova – CHDPU, tarix kafedrası katta o'qituvchisi.
9.	Taqrizchilar: Sh.X. Xonqulov – FarPI, "Ijtimoiy fanlar va tarixi" kafedrası dots. v.v.b. tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori, (PhD). Toshtemirova S.A. – CHDPU, "Tarix" kafedrası dotsenti, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, (PhD).